

G. Ivan Grohar je odposlal na vabilo berlinske „Secesije“ svojo veliko sliko „Iz moje domovine“ z nekaterimi drugimi deli na berlinsko razstavo.

Pētinsedemdesetletnico je praznoval prošli mesec g. Janez Trdina, pisatelj dolenskih bajk in pripovedek.

G. inženir Klodič vitez Sabladoski je razstavil v Ljubljani krasne slike Triglavskega pogorja.

Slovanski časninarski shod v Opatiji.

Dne 14., 15. in 16. maja se je vršil v Opatiji šesti slovanski časninarski shod. Že tretjič so prišli slovanski časninarji na jug.

Prvič so bili na skrajnem slovanskem jugu, v starodavnem Dubrovniku, zibelki srbo-hrvaškega slovstva in umetnosti, kjer je prvič neposredno in silno delovala na Slovenstvo kultura klasičnega sveta in renaissansa moderne Evrope, in kjer se je prvič porodila misel vseslovska. Ob Dubrovniku so zadevali valovi Slovanstva na ostrove klasičnega grškega in rimskega sveta neposredno in silno kot nikjer drugje. — Tu se je zlivala klasična starodavnost z najkrepkejšimi predstražami slovanstva tako tesno, da je bilo med njima skoraj nemogoče potegniti mejo. Laška renaissansa se je razvila tu istočasno in do iste višine kot po stolicah laških mest in po dvorih laških despotov — toda v kljub temu je ostal Dubrovnik skozi in skozi slovansko mesto.

Nekateri dubrovniški pesniki so skladali istočasno proizvode v laškem in srbo-hrvaškem jeziku, v slogu renaissanse in v duhu slovanskem. Tu se je Slovanstvo napojilo z moderno kulturo in tu je v njem prvič vzklopela zavest vseslovska. Na tem polju in v tem ozračju je nastal vekoviti slovanski umotvor — Gunduličev „Osman“.

Časninarski shodi so se vršili dalje v nadvislanski stolici jagelonski, v Krakovu, v središču staropoljske slave in moderne poljske kulture, dalje v srcu češkega naroda, v zlati Pragi, v središču Slovenije, v naši beli Ljubljani, v obrtnem Plznu, — in za šesti shod si je izbral osrednji odbor zopet srbo-hrvaško ozemlje, in sicer Opatijo v Istri.

Opatija je čisto nova stvaritev človeških rok in človeškega duha, njena slava je povsem drugačna kakor Dubrovnik.

Slava Dubrovnik je slonela na njegovi kupčiji in njegovem slovstvu, slava Opatije je tudi njena čudakrasna lega in zdravo podnebje. Dubrovnik in Opatija, ti dve imeni pomenjati vse bogastvo in vso krasoto naših deželâ, iz njih odmeva naša preteklost in naša bodočnost.

„Opatija“ se zôve to moderno slovansko letovišče in zdravišče po benediktinski opatiji „San Giacomo al palo“. V neki listini od 8. maja 1449 imenuje prvič opat Fra Giacomo svojega prednika Rad-

man. Kakor pove neki kronogram, je bila cerkvica popravljena l. 1792, a sezidal jo je l. 1507. opat Simon. Leta 1507. je imenoval cesar Maksimilijan svojega tajnika Luca de Renaldi opatom v Opatiji in njegov naslednik Janez Recharich — brezdvoma Slovan — je bil zadnji opat iz benediktinskega reda.

Benečansko gospodarstvo, turški napadi in vplivi protestantov so prisilili menihe, da so zapustili svoje tiho bivališče.

Leta 1552. je dobil Opatijo v roke škof senjski, toda že leta 1560. so se v njej naselili zopet menihi, a ne več benediktinci ampak avguštinci. Za avguštinci so prišli jezuitje, potem je imel nekaj časa Opatijo v rokah grof iz Ciculine, od njega so jo dobili puščavniki svetega Pavla, le-ti so se morali umakniti kapitelju na Reki, ki jo je hotel urediti za nekako letovišče za bolehnne kanonike. Slednjič so jo dobili zopet jezuitje, ki so jo imeli v posesti, dokler ni bil leta 1773. razpuščen njihov red. Nato jo je država proglasila za svojo lastnino, in v miru v Campo Formio 1797 je dobila Avstrija z Benetkami, Dalmacijo in Istro tudi Opatijo pod svojo oblast.

Kjer so živeli nekoč tibi menihi, je nastalo sedaj eno izmed najlepših modernih letovišč.

Kot zdravišče in letovišče je Opatija še zelo mlada stvaritev. Leta 1844. je sezidal tu reški meščan Iginio vitez Scarpa vilo, katero je imenoval po svoji ženi Angiolina, in okoli nje je napravil krasne parke in nasade, katerih lepo zbirko tujih rastlin še sedaj vse občuduje. Tako je postala Opatija predmet izletov reških meščanov, ki so kmalu spoznali tudi prijetnost njenih morskih kopeli.

Pred tridesetimi leti je priporočil prof. Leopold pl. Schrötter Opatijo kot pripravno mesto za zdravišče. Toda takrat se še ni našel kapital, da bi se vresničila misel, katero je on sprožil.

Šele ko je leta 1882. Friedrich Schüller, glavni vodja južne železnice, kupil vilo Angiolino, da bi jo uredil za zdravišče — se je začela razvijati Opatija. Zidala se je vila za vilo, hôtel za hôtelom, obisk tujcev je naraščal silno, med njimi so prihajali udje najvišjega plemstva in vladajočih rodbin. L. 1883. je prišlo 1412 tujcev, l. 1903. že 23.223. Med gosti, ki so obiskali Opatijo, se imenujejo: Nemška cesarska družina, pokojna cesarica Elizabeta, kralj Karol I. in kraljica Elizabeta Rumunska, kralj Oskar in kraljica Sofija s Švedskega in Norveškega, grški kralj Jurij, kraljica saška, srbska kraljica Natalija, srbska kralja Milan in Aleksander, sedanji srbski kralj Peter in njegova brata Arzenij in Jurij Karadjordjević in cela vrsta oseb iz najimennitnejšega plemstva in udov avstrijske cesarske hiše.

Iz male, neznatne, zapuščene samostanske naselbine se je razvila v teku dveh desetletij svetovna Opatija. Nedavno se je še reklo: „Opatija pri Voloskem“, a sedaj se že pravi: „Volosko pri Opatiji“.

V gmotnem oziru je to seveda za zapuščeno Istro velika korist, v narodnem pa tudi ne mala ne-